

ELINKEINOELÄMÄN YRITYSTURVALLISUUS- MALLI

Tässä dokumentissa kuvataan elinkeinoelämän yritysturvallisuusmalli ja sen osa-alueiden sisältö. Osa-alueiden numeroidut otsikot kuvaavat kunkin osa-alueen politiikka- ja periaateohjelmataason teemoja. Teemojen alle on koottu esimerkkejä niiden tarkemmasta sisällöstä. Sisällöt eivät kata kaikkien organisaatioiden tarpeita kaikissa tilanteissa, mutta antavat yleiskuvauksen tavallisimmista toimenpiteistä.

Sisällys

Mitä on yritysturvallisuus?.....	2
Henkilöstöturvallisuus.....	5
Kiinteistö- ja toimitilaturvallisuus	6
Pelastusturvallisuus	7
Tuotannon ja toiminnan turvallisuus.....	8
Ympäristöturvallisuus	9
Tietoturvallisuus.....	10
Väärinkäytösten ja poikkeamien hallinta.....	11
Varautuminen ja kriisinhallinta	12
Työturvallisuus (työterveyshuolto ja työsuojelu)	13
Yritysturvallisuuden standardeja	14

Mitä on yritysturvallisuus?

Yritysturvallisuus on yrityksen kaikkien toimintojen turvallisuutta. Yritysturvaluustoiminnalla voidaan suojata yritykselle tärkeitä arvoja kuten *henkilöitä, tietoa, mainetta, omaisuutta tai ympäristöä*. Yritysturvallisuuden keskeinen tehtävä on edistää yrityksen kilpailukykyä ja parantaa tuottavuutta. Turvallisuusjohtaminen on osa normaalia yrityksen johtamista. Tavoitteena ei ole erillinen turvallisuustoiminto, vaan yrityksen toiminnan jatkuvuuden, turvallisuuden ja vaatimustenmukaisuuden varmistaminen kaikissa tilanteissa.

Elinkeinoelämän yritysturvaluusmalli on tarkoitettu kaiken kokoisten yritysten käyttöön. Mallin periaatteita voidaan kuitenkin soveltaa myös erilaisissa organisaatioissa kuten viranomaisissa tai muissa yhteisöissä.

Tunnista uhkia, arvioi riskejä ja varaudu

Turvallisuushista ja niiden seurauksista kannattaa tehdä yrityksessä kokonaisvaltainen kartoitus. *Uhkien tunnistaminen, riskien arviointi ja käsittely ovat keskeinen edellytys yritysturvaluuden määrittämiselle ja mitoittamiselle*. Turvallisuus- ja haavoittuvuusanalyysit ovat osa uhkien tunnistamista, niiden merkityksen arviointia ja niihin varautumista. Yrityksen keskeiset sidosryhmät ja yhteistyökumppanit kannattaa sitouttaa mukaan riskien tunnistamiseen, arviointiin ja käsittelyyn. Yrityksen riskiympäristöä on hyvä seurata jatkuvasti, sillä turvallisuus on muutosten hallintaa. Turvallisuustoiminnan ja riskienhallinnan tehtävä ei ole ainoastaan poistaa tai vähentää riskejä, vaan myös mahdollistaa yritykselle riskien ottaminen.

Lisää tietoisuutta, kouluta ja kannusta

Turvallisuustoiminnan kehittämistä voidaan tehdä esimerkiksi poikkeama-, onnettomuus- ja vahinkotilastoihin perehtymällä sekä laadukkaan turvallisuusohjeiston laatimisen avulla. Hyvin tärkeää on *henkilöstön kouluttaminen, turvallisuustietoisuuden lisääminen ja hyvän turvallisuuskulttuurin luominen*. Yrityksessä tarvitaan myös turvallisuuden johtamis- ja viestintäjärjestelmä, jonka avulla yrityksen toiminnan jatkuvuus voidaan turvata kaikissa tilanteissa. Henkilöstölle ja sidosryhmille tulee antaa palautetta turvallisuusasioista ja heitä tulee kannustaa huomioimaan turvallisuus kaikessa toiminnassaan.

Tavoittele laatua, hyödynnä standardeja ja tee yhteistyötä

Turvallisuus on osa yrityksen laatuja järjestelmää ja tuottaa myös asiakkaalle lisäarvoa. Yrityksen kannattaa siksi sitoutua turvallisuustoiminnassaan jatkuvaan kehittämiseen. Turvallisuus ei ole pysyvä olotila, vaan jatkuva prosessi. Turvallisuustoiminnan standardit, laatu ja mittarit antavat yritykselle ja sen yhteistyökumppaneille selkeän kuvan toiminnan tasosta ilman yrityksen asioiden yksityiskohtaista esittelyä.

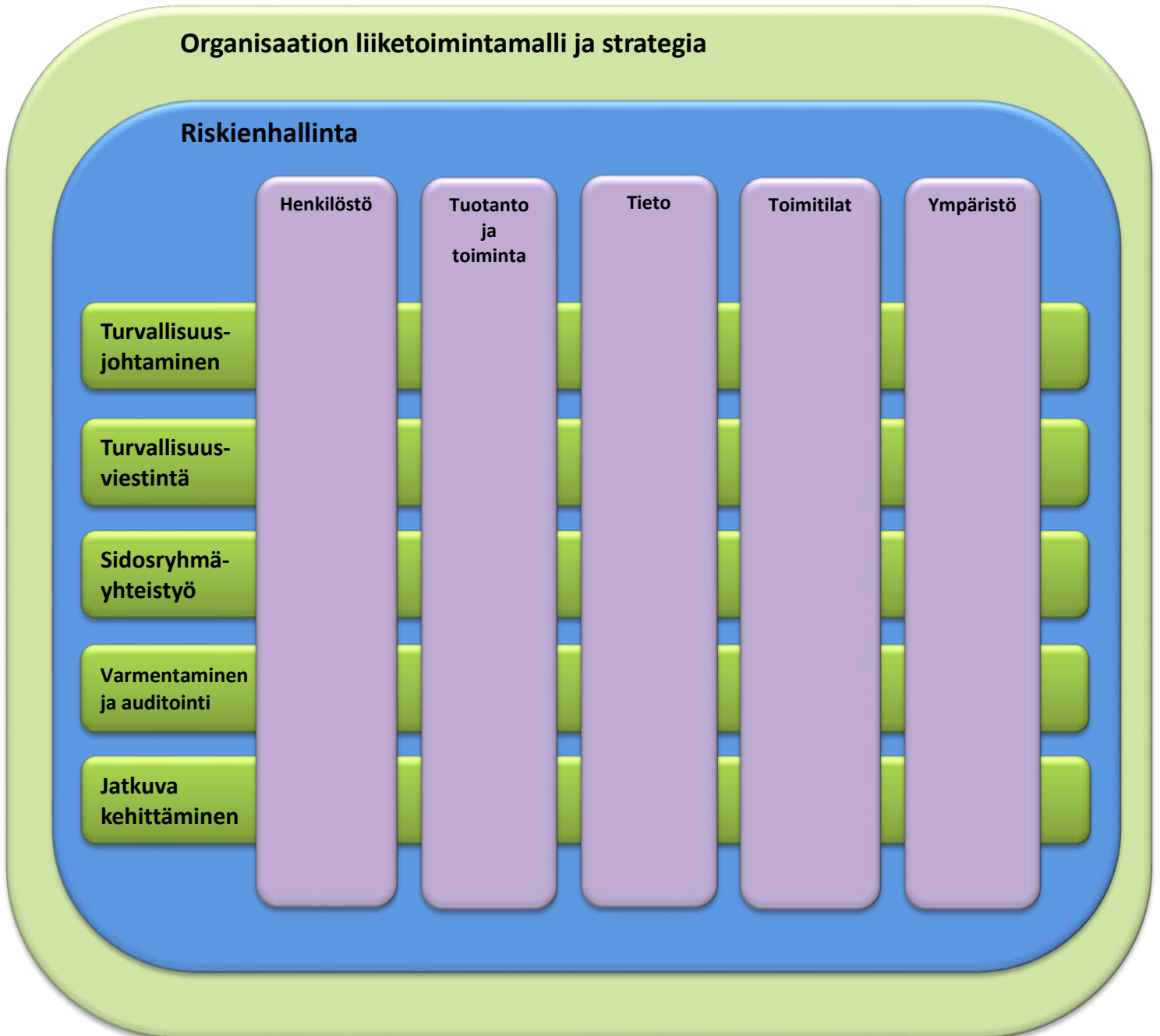
Turvallisuusasioissa verkostoituminen muiden toimijoiden kanssa kannattaa. Sidosryhmäyhteistyöllä muiden yritysten, viranomaisten ja turvallisuusalan asiantuntijoiden kanssa pyritään varmistamaan turvallisuushkiin liittyvä tietojen saanti ja tehokas toiminta mahdollisissa häiriötilanteissa, esimerkiksi onnettomuus-, vahinko- ja rikostorjunnassa.

Mitä yritysturvallisuus sisältää?

Elinkeinoelämässä on kehitetty yritysturvallisuusmalli, jonka eri osa-alueet antavat perustan yrityksen turvallisuuskentän hahmottamiseen ja tarkasteluun. Osa-alueet voivat olla osin päällekkäisiä keskenään. On tärkeä huomata, että *yrityksen toimiala ja liiketoiminta ohjaavat aina eri osa-alueiden merkitystä*. Kaikki osa-alueet eivät välttämättä ole kaikille yrityksille yhtä merkittäviä. Olennaista on valita oman organisaation kannalta keskeisimmät osa-alueet ja toimenpiteet. Mallissa on huomioitu myös toiminnan jatkuvan kehittämisen merkitys. Malli on sovellettavissa suoraan kansainväliseen ympäristöön. Olennaista on kuitenkin aina selvittää ja huomioida paikalliset olosuhteet, lainsäädäntö ja riskit.

Yritysturvallisuus voidaan hahmottaa myös matriisina, jossa sen eri osa-alueet risteävät toimintojen kanssa.

Henkilöstöturvallisuus

Henkilöstöturvallisuus on keskeinen osa organisaation turvallisuutta. Henkilöstöturvallisuudella pyritään takaamaan ihmisten turvallisuus ja toimintakyky suojaamalla heitä rikoksilta ja onnettomuuksilta. Lisäksi turvataan organisaation toiminnalle kriittiset henkilöresurssit. Henkilöstöturvallisuus koostuu esimerkiksi seuraavia asioista:

1) Työntekijöiden, asiakkaiden ja avainhenkilöiden suojaaminen rikoksilta ja onnettomuuksilta	
- Asiakkaiden ja vierailijoiden turvallisuus - Matkustusturvallisuus ja ulkomailla työskentely	* Matkustusasiakirjat * Turvallisuusohjeet * Viestintäyhteydet * Hälytys- ja päivystyspalvelut * Evakuointiohjeet * Vakuutukset * Maiden ja alueiden riskiluokitukset
- Avainhenkilöiden turvallisuus	* Yhteystietojen saatavuuden rajoittaminen - Esim. turvakielto, osoitteenluovutuskielto * Toiminta uhkaustilanteissa * Turvallisuustekniikan käyttö * Henkilösuojaus erityistapauksissa
- Kodin ja perheen turvallisuus	* Koti- ja ulkomailla työskenneltäessä

2) Toiminnalle kriittisten henkilöresurssien varmistaminen	
- Varahenkilöjärjestelyt ja sijaisuudet - Tavoitettavuusjärjestelyt	* Hälytysmenettelyt

3) Toiminnan suojaaminen estämällä rikollisten tms. soluttautuminen	
- Huolellinen ja laadukas rekrytointimenettely - Turvallisuusselvitykset - Salassapitosopimukset - Huumausainetestaus - Koeostotoiminta	

Kiinteistö- ja toimitilaturvallisuus

Organisaation toimipaikkoja ja -tiloja tulee suojata riskiarvioihin perustuen kustannustehokkaasti. Tavoitteena on luoda häiriötön ja turvallinen työskentely- ja asiointiympäristö sekä organisaatiolle arvokkaan tiedon tai materiaalin anastamisen estäminen. Kiinteistö- ja toimitilaturvallisuus koostuu esimerkiksi seuraavista asioista:

1) Toimitilojen turvallisuusluokittelu ja luokituksenmukainen suojaaminen

- Turvallisuusvyöhykkeiden luominen
- Kehäsuojausperiaatteen hyödyntäminen

2) Rakenteellinen turvallisuus

- Ympäristön turvallisuussuunnittelu (sijainti, pysäköinti, lastaus ja purku)
- Aitojen, porttien, ajoesteiden ja valaistuksen käyttömahdollisuudet
- Lukitus ja avainhallintamenettelyt
- Murtosuojaus ja turvallisuusrakenteet
- Arvosäilytysyksiköt (kassakaapit, turva- ja palosuojaakaapit, holvit)
- Kiinteistötekniikka
- Väestönsuojelu
- Esteettömyys

3) Turvallisuusvalvonta

- Tekninen turvallisuusvalvonta (kulunvalvonta-, rikosilmoitin ja kameravalvontajärjestelmät)
- Henkilöstön, vierailijoiden ja ajoneuvojen ohjaus alueella ja tiloissa
- Vartiointi ja valvomotoiminta
- Kokous- ja neuvottelutilojen turvallisuus

4) Sopimushallinta

- Ulkoistaminen ja palveluostot
- Ylläpito- ja huoltosopimukset, tarkastukset
- Rakennus- ja kunnostushankkeet
- Vastuukysymykset ja vakuuttaminen

Pelastusturvallisuus

Pelastusturvallisuudella tarkoitetaan tulipalojen tai muiden onnettomuuksien ennaltaehkäisyä sekä nopeaa ja oikeanlaista vastetta onnettomuustilanteissa. Keskeistä on onnettomuusriskien hallinta ennakoinnin, poistamisen, minimoinnin ja vakuuttamisen avulla. Lisäksi on tunnistettava suunnittelu- ja varautumisvelvoitteet sekä huomioitava pelastuslainsäädäntö ja viranomaisten suorittama valvonta. Turvallisuusohjeiston laatiminen ja henkilöstön säännöllinen koulutus onnettomuustilanteiden varalle on tärkeää. Lisäksi yleisten kansalaistaitojen kuten ensiavun ja alkusammutuksen periaatteiden osaamista kannattaa kehittää. Pelastusturvallisuus koostuu esimerkiksi seuraavista asioista:

1) Pelastussuunnitelma ohjaavana dokumenttina	
<ul style="list-style-type: none"> - Vaaratilanteiden ennakointi - Työpaikkakohtaiset järjestelyt - Ulkoalueet (työskentely tai tilaisuudet) - Varautuminen suuronnettomuuksiin - Toimenpiteet uhkien torjumiseksi	<ul style="list-style-type: none"> * Ohjeet * Rakenteelliset toimenpiteet * Vastuuhenkilöiden määrittely * Säännöllinen koulutus * Vartiointi ja kulunvalvonta * Ensiapu * Pelastus-, korjaus-, raivaus- ja huoltotoimet
2) Paloturvallisuus	
<ul style="list-style-type: none"> - Rakennusten paloturvallisuus - Pelastus- ja sammutuskaluston sekä laitteiden kunnossapito, määräaikaistarkastukset ja huolto - Tulitöiden turvallisuus	<ul style="list-style-type: none"> * Luokittelu ja osastointi * Automaattinen paloilmoitinjärjestelmä * Kantavien rakenteiden huomioiminen * Pelastus- ja sammutusjärjestelyt<ul style="list-style-type: none"> - Alkusammutuskalusto - Turva- ja merkkivalaistus - Turvallisuusopasteet - Automaattinen sammutuslaitteisto - Savunpoisto * Tuhopolttojen ennaltaehkäisy
3) Vakuuttaminen	
<ul style="list-style-type: none"> - Vakuutusyhtiöiden suojeluohjeet ja -ehdot	

Tuotannon ja toiminnan turvallisuus

Tuotannon ja toiminnan turvallisuuden tavoitteena on varmistaa turvalliset tuotteet ja palvelut. Tuotannon ja toiminnan turvallisuus koostuu esimerkiksi seuraavista asioista:

1) Tuotevastuu ja -turvallisuus	
- Huolellisuus- ja ilmoitusvelvoitteet - Valvontaviranomaiset - Riskiarviointi - Merkinnät (esim. CE)	
2) Palveluiden turvallisuus	
3) Maksuliikenteen turvallisuus	
4) Arvo-omaisuuden säilytys	
5) Logistiikkaturvallisuus (kuljetus ja varastointi)	
- Toimitustapahallinta - Vastuiden määrittely	
6) Verkostot	
- Alihankkijat ja palvelutoimittajat - Sopimushallinta	
7) Vakuuttaminen	
- Vastuuvakuutukset - Omaisuuksivakuutukset - Tuotevakuutukset - Keskeytysvakuutukset - Projektivakuutukset - Kuljetusvakuutukset	

Ympäristöturvallisuus

Ympäristöturvallisuustoiminnan tavoitteena on ekologisen kestävyuden huomioiminen, asiakkaiden ja yhteiskunnan ympäristöodotuksiin vastaaminen ja ennakointi. Tämä tarkoittaa ympäristövastuun ottamista, jatkuvaa prosessien ja parhaiden käytäntöjen kehittämistä, henkilöstön tietoisuuden lisäämistä, sitoutumista standardien periaatteisiin ja avointa viestintää. Ympäristöturvallisuus koostuu esimerkiksi seuraavista asioista:

1) Kestävän kehityksen periaate (elinkaariajattelu, ekotase)

2) Energiatehokkuus

3) Ympäristövaikutusten huolellinen arviointi

4) Ilmoitus- ja lupamenettelyt

5) Vaarallisten aineiden käsittely ja säilytys

6) Ympäristönsuojelun hallintajärjestelmä ja toimintaohjelma

7) Ilmastonsuojelu ja päästökauppa

8) Vesien ja maaperän suojelu

9) Meluntorjunta ja maisemansuojelu

10) Kemikaalivalvonta

11) Jätehuolto

Tietoturvallisuus

Tietoturvallisuudesta on tullut yhä keskeisempi osa organisaatioiden turvallisuutta. Perinteisessä merkityksessä kyse on organisaation tietojen luottamuksellisuuden, käytettävyyden ja eheyden takaamisesta. Teknologinen kehitys on nopeaa, joten ajan tasalla pysyminen edellyttää korostuneesti menetelmien jatkuvaa seuraamista ja toimenpiteiden kehittämistä. Täydellistä turvallisuutta on mahdotonta saavuttaa, joten tietoturvallisuudessa kannattaa panostaa toiminnan jatkuvuuden varmistamiseen. Organisaation tietoturvallisuus koostuu esimerkiksi seuraavista asioista:

1) Tietojen merkityksen arviointi	
- Kriittisen tiedon tunnistaminen - Tiedon käytettävyys, eheys ja luottamuksellisuus	* Varmenteet ja todistettavuus
2) Tietojen luokittelu ja käsittely	
- Luokittelutavat - Käsittelyohjeet	* Luokitusjärjestelmän luominen
3) Hallinnollinen tietoturvallisuus	
- Käyttö- ja pääsyoikeuksien hallinta - Turvallisuusselvitykset - Turvallisuussopimukset - Salassapitosopimukset	
4) Tietosuoja ja yksityisyydensuoja	
- Henkilötietojen käsittely - Yksityisyydensuoja työelämässä - Viestinnän suoja	
5) Tekninen tietoturvallisuus	
- Palomuurit yms. ratkaisut - Haittaohjelmien torjunta - Tiedonsiirron suojaaminen - Päätelaitteiden suojaus - Salaustekniikan hyödyntäminen - Laitteisto- ja ohjelmistoturvallisuus - Varmuuskopiointi ja muut varmistukset - Käyttöturvallisuus	* Palvelut (sähköposti yms.) * Puhelimet, mobiililaitteet * Henkilöstön osaaminen
6) Järjestelmien ja prosessien toiminnan jatkuvuuden varmistaminen	
- Havainnointikyvyn kehittäminen - Sieto- ja palautumiskyvyn kehittäminen - Ympäristön fyysinen turvallisuus	* Jatkuva havainnointi, lokiseuranta * Varautuminen häiriöihin

Väärinkäytösten ja poikkeamien hallinta

Väärinkäytösten ja poikkeamien hallinnan avulla organisaatio ennaltaehkäisee ja selvittää väärinkäytöksiä, rikoksia tai muita toimintaan vaikuttavia poikkeavia tapahtumia. Kyse on organisaation toiminnan, henkilöstön ja omaisuuden suojaamisesta sisä- tai ulkopuolisia toimijoita vastaan. Väärinkäytösten ja poikkeamien hallinta koostuu esimerkiksi seuraavista asioista:

1) Toimintaan, henkilöstöön ja omaisuuteen kohdistuvat haitalliset tapahtumat	
- Haitallisten tapahtumien havainnointi, analysointi ja ennalta estäminen - Ratkaisumallit ja toipuminen - Raportointi ja oppiminen	* Ulkopuolelta kohdistuvat tapahtumat * Sisäiset tapahtumat
2) Väärinkäytösten hallintakeinot	
- Ennaltaehkäisevät toimet - Paljastaminen - Sisäinen tarkastus ja selvitykset - Yhteistyö viranomaisten kanssa - Toiminta rikostapauksessa	* Suunnittelu, strategia ja tekniset ratkaisut * Alustavat selvitykset * Esitutkintaan johtavat rikostapaukset - Asianomistajarikokset - Julkisen syyteoikeuden alaiset rikokset
3) Vakuuttaminen	
- Riksriskit	

Varautuminen ja kriisinhallinta

Varautumisen ja kriisinhallinnan avulla organisaatio pyrkii tunnistamaan ja ennakoimaan odottamattomia tilanteita sekä suojautumaan niiltä mahdollisimman tehokkaasti. Häiriötilanteet ovat usein yllättäviä ja päätöksiä joudutaan tekemään nopeasti. Organisaation on tärkeää säilyttää toimintakykynsä ja pyrkiä toipumaan mahdollisimman nopeasti. Kyse on toiminnan jatkuvuuden turvaamisesta kaikissa tilanteissa. Kriisinhallinta on siten läheisessä vuorovaikutuksessa jatkuvuussuunnittelun (*business continuity management*) kanssa.

Valmiuslainsäädännön tarkoittama valmiussuunnittelu perustuu puolustustaloudellisen suunnittelun ja huoltovarmuuden turvaamiseen poikkeusoloissa. Valmiussuunnittelu koskee erityisesti huoltovarmuuskriittisiä yrityksiä, joiden tulee huolehtia valmiusvelvoitteidensa täyttämisestä. Kaikkien organisaatioiden kannattaa kuitenkin huomioida kriisiajan toimintansa turvaaminen.

1) Jatkuvuussuunnittelu	
- Liiketoimintariskien arviointi ja vaihtoehtosuunnittelu - Tuotannon keskeytyminen tai pysähtyminen	* Kannattavuus * Sopimukset
- Suunnittelu ja sietokyvyn kehittäminen	

2) Kriisinhallinta	
- Ennaltaehkäisy ja arviointi	* Varautuminen - Akuutit kriisit - Kehittyvät kriisit
- Toiminta kriisitilanteessa	* Nopea ja oikea vaste * Viestintä
- Toipumissuunnitelmat - Oppiminen	

3) Valmiussuunnittelu (poikkeusoloihin varautuminen)	
- Velvoitteiden tunnistaminen - Tuotannon ja toiminnan suunnittelu	* Henkilövaraukset (VAP) * Energiahuolto * Materiaalivarastointi * Raaka-aineet, koneet ja laitteet * Korjaus ja huolto, varaosat * Alihankinta ja palvelut

Työturvallisuus (työterveyshuolto ja työsuojelu)

Työturvallisuustoiminnan tavoitteena on turvallinen työ, työntekijöiden hyvinvointi ja sitä kautta muodostuva hyvä ja vastuullinen yrityskuva. Toimintaa ohjaa työturvallisuuslainsäädäntö.

Työturvallisuus rakentuu tavoitteellisen toimintaohjelman avulla, johon sisältyvät konkreettiset toimenpiteet työnteon terveydellisten haittojen ehkäisemiseksi.

1) Turvallinen työ ja työntekijöiden hyvinvointi – riskien ennaltaehkäisy ja hyvä yrityskuva	
- Työsuojeluvastuut	* Työnantajan työsuojelutehtävät * Työntekijöiden työsuojelutehtävät * Työsuojelun yhteistoiminta
- Työturvallisuus työpaikalla	
- Koneiden, laitteiden ja työvälineiden turvallisuus	
- Työpaikan sisäinen liikenne	
- Fysikaaliset tekijät	
- Vaarallisten aineiden käsittely	
- Henkilösuojaimet	
- Väkivallan kohtaaminen	
- Työhyvinvointi	* Työterveyshuoltopalvelut * Työyhteisön toimivuus * Työkykyä ylläpitävä toiminta
- Työturvallisuus työpaikalla, jossa useita yrityksiä	

2) Työsuojeluorganisaatio	
- Työsuojelutoimikunta, työsuojelupäällikkö, työsuojeluvaltuutetut, työsuojeluasiamiehet	

3) Toimintaohjelma	
- Tavoitteet	* Työterveys- ja työturvallisuustason jatkuva parantaminen * Toimintatapojen, olosuhteiden ja välineiden kehittäminen * Yhteistyökumppaneiden sitouttaminen * Työmaatoiminnan kehittäminen * Työkyvyn ja -ympäristön parantaminen ennakoivan työterveyshuollon keinoin * Turvallisuustietoisuuden lisääminen
- Koulutus	* Perehdyttäminen, työturvallisuuskortti, erityistehtävät, ulkomaantoiminta
- Mittarit	* Määrälliset ja laadulliset mittarit
- Tilastot	* Onnettomuustilastot * Vaaratilanneraportit

Yritysturvallisuuden standardeja

Standardi / standardisarja		
- Laadunhallintajärjestelmä	ISO 9000	
- Riskienhallinta	ISO 31000 ISO 31010	
- Toimitusketjun turvallisuus	ISO 28000	
- Jatkuvuudenhallinta	ISO 22301	
- Ympäristöjohtaminen	ISO 14000	
- Tietoturvallisuuden hallinta	ISO/IEC 27000	
- Omaisuudenhallinta	ISO 55000	
- Työterveys- ja turvallisuusjohtaminen	ISO 45000 OHSAS 18000	Käyttöön 2016
- Yhteiskuntavastuu	ISO 26000	
- Energianhallinta	ISO 50001	